

HARIDUSMINISTEERIUMI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telef. 453-49

Nr. 9.

27. aprillil 1938.

Nr. 9.

Väljavõte Valitsemise korraldamise seadusest.

Riigiteenijate, -töölise ja õppejõudude haiguskindlustuse seaduse muudatus.

Kodutööstuskoolide õppetöö korraldamise määrus.

Haridusmin. Koolivalitsuse ja Kutseoskuse Osakonna 1938. a. 13. aprilli ringkiri nr. 340 õpilaste kehalise kasvatuses vabastamise asjas.

Haridusmin. Koolivalitsuse 1938. a. 13. aprilli ringkiri nr. 365 rakendusraamatute asjas.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1938. a. 25. aprilli ringkiri nr. 398 liiklusnädala korraldamise asjas.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1938. a. 26. aprilli ringkiri nr. 363 üleriikliku emadepäeva pühitsemise asjas.

Üheaastase õppeajaga kangakudumiskooli või -eriklassi õppetöö korraldus.

AMETLIK OSA.

Väljavõte Valitsemise korraldamise seadusest.

RT 1938, 37, 332.

Haridusministeerium.

§ 46. Haridusministeeriumi ülesandeks on: rahvahariduse, kutseoskuse ja noorsoo kasvatuses juhtimine, edendamine ja järelevalve; õppejõudude ettevalmistamine; teaduse, kunsti, kirjanduse ja kehakultuuri edendamine.

§ 47. Haridusministeerium koosneb:

- 1) Kooliosakonnast;
- 2) Kutseoskuse Osakonnast;
- 3) Noorsoo ja Vabahariduse Osakonnast;
- 4) Teaduse ja Kunsti Osakonnast;
- 5) Üldosakonnast.

§ 48. Kooliosakonna ülesandeks on: üldhariduse edendamine ja korraldamine; alluvate riigikoolide valitsemine; koduse lastekasvatuse edendamine; õppe- ja kasvatusasutiste ja omavalitsuste haridusliku tegevuse järelevalve.

§ 49. Kutseoskuse Osakonna ülesandeks on: kutsehariduse edendamine ja korraldamine; alluvate riigikutseoskoolide valitsemine; kutseoskuse korraldamine; kodukäsitöö edendamine; alluvate õppeasutiste järelevalve.

§ 50. Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna ülesandeks on: noorsoo kasvatus ja isetegevuse edendamine; vabaharidustöö arendamine ja koordineerimine; raamatukogude ja rahvamajade korraldamine.

§ 51. Teaduse ja Kunsti Osakonna ülesandeks on: kõrgema hariduse, teaduse, kunsti ja kirjanduse edendamine; teadus- ja kunstiasutiste, muuseumide ja muinsusasjanduse üldkorraldamine; Eesti Kultuurkapitali valitsemine.

§ 52. Üldosakonna ülesandeks on: ministeeriumi kirjavahetuse toimetamine ja korraldamine; arvepidamine ja varade arvestamine; ministeeriumi majapidamise korraldamine; eelarve-ettepanekute ja eelarve täitmise aruande ettepanekute ettevalmistamine ning eelarvega ühenduses olevate muude asjade toimetamine ja korraldamine; ministeeriumi koosseisu kuuluvate riigiteenijate teenistuskirjade pidamine; ministeeriumi arhiivi korraldamine; juriidiline nõuanne ning kohtuasjade ajamine; ministri korraldusel seaduste ja määruste eelnõukavade ning muude eelnõukavade koostamine ning ministeeriumi üldiseloomuga asjade toimetamine.

Riigiteenijate, -töölise ja õppejõudude haiguskindlustuse seaduse muudatus.

RT 1938, 39, 360.

Riigiteenijate, -töölise ja õppejõudude haiguskindlustuse seaduse § 3 (RT 1937, 41, 366 ja RT 1937, 69, 577) muudetakse ja pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 3. Käesoleva seaduse alla ei kuulu:

1. tegelikus sõjaväeteenistuses olevad sõjaväelased, samuti need Sõjamineisteriumi või sõjaväe üksustes, asutistes ja ettevõtetes ning Piirivalves ja Kaitseliidus teenivad mittesõjaväelased, kes on loetud Sõjaväe haiguskindlustuse seaduse alla kuuluvateks;
2. isikud, kelle teenistus asutistes või ettevõtetes on kõrvaltöök, kusjuures teenistus- või töökohad, mida loetakse kõrvaltöök, määrab kindlaks Vabariigi Valitsus Sotsiaalministri ettepanekul;
3. Riigimõisade Valitsusele alluvate riigimõisade ja ärilisel alusel tegutsevate riiklikkude tööstuslikkude ettevõtete töölised;
4. hädaabitööde töölised (§ 44).

Punktis 2 nimetatud isikud kuuluvad käesoleva seaduse alla ainult eelmise (2.) paragrahvi teises lõikes näidatud juhtudel.

Punktis 3 nimetatud ärilisel alusel tegutsevate riiklikkude tööstuslikkude ettevõtete töölised kindlustatakse haiguste puhuks ühistel alustel tööstuslikkude erakäitiste töölisega.

Ärilisel alusel tegutsevate riiklikkude tööstuslikkude ettevõtete nimestiku määrab kindlaks Vabariigi Valitsus Sotsiaalministri ettepanekul.

Kodutööstuskoolide õppetöö korraldamise määrus.

RT 1938, 36, 326.

Antud Haridusministri poolt 31. märtsil 1938.

A l u s: Kutsehariduslike õppeasutiste seaduse § 15, 63, 64, 65, 71, 85, 86 ja 110 (SK VI 1938, 1, 6).

§ 1. Kodutööstuskoolid on kaheaastase õppeajaga keskastme kutsehariduslikud õppeasutised, mis annavad õpilasele üldharidust ja kutseharidust mitmesuguste kodukäsitööde ja kodunduse aladel.

§ 2. Linnas asuvais kodutööstuskoolides kehtivad õppetöö alguse, lõpu ja vaheaegade suhtes Haridusministri poolt keskkoolide kohta antavad tähtajad.

Maal asuvais kodutööstuskoolides algab õppetöö normaalselt 1. oktoobril ja kestab kuni maikuu lõpuni; kohaliku koolivalitsuse ettepanekul ja Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori määramisel võib õppetööd alustada ka enne 1. oktoobrit.

§ 3. Õpilaseks võetakse vastu 6-klassilise algkooli lõpetanud; vastuvõtmine toimub sügisel enne õppetöö algust.

Kui sisseastuda soovijaid on rohkem kui vabu kohti, võib õppenõukogu korraldada vastuvõtu katseid.

Vabade kohtade puhul võib võtta vastu aineõppijaiks ka vähema eelharidusega isikuid.

§ 4. Õpilaste normaalarvuks klassikomplekti kohta on 20. Kui õpilaste arv on alla normaalarvu, siis Haridusminister Kutseoskuse Osakonna direktori ettepanekul määrab õpilaste minimaalarvu, mille juures võib avada klassikomplekti.

§ 5. Koolis on kehtiv alljärgnev tunnikava:

Õ p p e a i n e d	Klassid ja nädalatundide arv					
	Kodunduse haru		Kodukäsitöö haru			
	I	II	tütarlastele		poeglastele	
			I	II	I	II
1. Eesti keel ja kirjavahetus	2	2	2	2	2	2
2. Matemaatika ja arvepidamine	2	1	2	1	2	1
3. Loodusteadus ja füüsika	2	2	2	2	2	2
4. Tervishoid — tütarlastel lastehoiu, poeglastel ametialase tervishoiuga	—	1	—	1	—	1
5. Ühiskonna-, perekonna- ja kasvatuseõpetus	1	2	1	2	1	2
6. Toitlustamine (kodukäsitöö haru tütarlastele aiandus ühes arvatud)	10/12	12	7	7	—	—
7. Rõivastus ja pesu ühes kodukäsitööga	9	8	16	16	—	—
8. Kodukorrastus, kodukorrashoid ja pesupesemine	1	2	2	2	—	—
9. Joonistamine ja joonestamine	—	—	2	2	2	2
10. Kodukäsitöö	—	—	—	—	17/19	17/19

Õppeained	Klassid ja nädalatundide arv					
	Kodunduse haru		Kodukäsitöö haru			
	I	II	tütarlastele		poeglastele	
			I	II	I	II
11. Aiandus	3/2	3/2	—	—	4/2	4/2
12. Kodulinnu- ja loomakasvatus . .	2/0	2/0	—	—	2/0	2/0
13. Taimekasvatus ja talumajandus .	—	—	—	—	2/0	2/0
14. Tehnilised ained	—	—	—	—	1/4	2/4
15. Õppenõukogu poolt määratavad ained, nende hulgas laulmine ja võimlemine ning maal tütarlastele käsitööharus ka aiandus ja loomakasvatus	3/4	2/5	4	3	2/3	2/4
Kokku õpilase kohta:	37	38	37	38	37	38

Märkus. Murrukujulistest arvudes näitab lugeja tundide arvu maa- ja nimetaja tundide arvu linnakoolides.

§ 6. Õppenõukogu võib koondada üksikute õppeainete tunde lühemale ajale tingimusel, et nädalatundide üldarv ei muutuks.

§ 7. Peale tunnikavas ettenähtud õppetöö on õpilastel aianduse ja teistel praktilistel aladel õppenõukogu poolt määratud ajal ja ulatuses suvine õppepraktika, mille kestus kodukäsitööharus on vähemalt kaks nädalat ja kodunduse harus vähemalt kolm nädalat.

§ 8. Õppenõukogu võib teha tunnikavas ja õppetöö korralduses vähemaid muudatusi Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna loal.

§ 9. Kodutööstuskooli tütarlaste kodukäsitöö ja kodunduse haru lõpetajaile korraldatakse lõppeksam, mis sisaldab järgmist:

- 1) toiduvalmistamise alal lühiajaline praktiline ülesanne ühes kalkulaatsioonidega ja seletuste andmisega;
- 2) rõivastuse ja kodukäsitöö alal aasta- ja lõpptöö hindamine;
- 3) kodukorrasuse, kodukorrashoiu ja tervishoiu alal — suuline katse;
- 4) üks Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori poolt määratud katse üld- või eriainete alal.

§ 10. Kodutööstuskooli poeglaste kodukäsitööharu lõpetajaile korraldatakse lõppeksam, mis sisaldab järgmist:

- 1) kodukäsitöö alal aasta- ja lõpptöö hindamine;
- 2) aianduse alal — suuline katse;
- 3) matemaatika ja arvepidamise alal — kirjalik ülesanne;
- 4) üks Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori poolt määratud katse.

§ 11. Eksamikomisjoni moodustavad koolijuhataja või tema asetäitja, vastavad aineõpetajad, kohaliku koolivalitsuse esindaja ja kodunduse harus ka Kodumajanduskoja esindaja.

Eksamikomisjoni juhatajaks on koolijuhataja või tema asetäitja. Eksamikomisjon on üksikute ainete eksamineerimisel otsusevõimeline, kui koos on komisjoni juhataja ja vastava aine õpetaja.

§ 12. Õpilased, kelle eksamitulemused kui ka teadmised ja võimed kõigis koolis õpitud sundslikes aineis on hinnatud vähemalt rahuldavaiks ja käitumine on korralik, saavad koolilt õppenõukogu otsusel lõputunnistuse Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori poolt kinnitatud vormi järgi.

§ 13. Õpilasele, kes koolis õppeaja kestel on edukalt õppinud, kuid kelle teadmised või võimed ühes eksamiaines on eksamikomisjoni poolt tunnustatud mitterahuldavaiks, võib eksamikomisjon selles aines määrata uue katse järgmisel eksamikomisjoni kokkutulekul.

§ 14. Kodutööstuskooli kodukäsitööharu lõputunnistuse omanikul loetakse eriala õppimine vastavaks üheaastasele praktilise tööoskuse õppimisele vastava ala õppinud töölise või meistri juhtimisel. Juhul, kui teatud koolis kodukäsitöö tundidest suurem osa pühendatakse ühe teatud eriala õppimisele, võib Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna loal kodutööstuskooli lõpetamist lugeda vastavaks 1,5-aastasele praktilise tööoskuse õppimisele.

Pärast täiendavat praktikat vastavas tööstuses või käitises omandab kodutööstuskooli kodukäsitööharu lõpetaja õiguse õiendada töösokusametis oma erialal õppinud töölise kutseeksami.

§ 15. Kodutööstuskooli kodundusharu lõputunnistuse omanikud, kes on vähemalt 17 aastat vanad ja on pärast kooli lõpetamist rahuldavate tagajärgedega praktiseerinud vähemalt 10 kuud õppekodus või täitnud oma erialal sama kestusega praktika, mis Eesti Maanaiste Keskseksi või Eesti Naisliidu ettepanekul on Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna vastava nõuniku poolt kinnitatud, saavad koolilt õppenõukogu otsusel koduabilise nimetuse ja vastava tunnistuse Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt kinnitatud vormi järgi.

§ 16. Kodutööstuskooli lõputunnistuse omanikul on õigus astuda vastava kutsekooli või kutsekeskkooli II klassi.

§ 17. Käesolev määrus hakkab kehtima 1. aprillil 1938.

Selle määruse kehtimahakkamisega kaotab maksvuse Kodutööstuskooli tunnikava määrus (RT 1937, 63, 549).

Tallinnas, 31. märtsil 1938. Nr. 4415.

Haridusminister A. Jaakson.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse ja Kutseoskuse Osakonna 1938. a. 13. aprillil ringkiri nr. 340 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurivalitsustele ja gümnaasiumide ning kesk- ja kutsekoolide juhatajaile õpilaste kehalise kasvatuse õppustest vabastamise asjas.

Sõjavägede staabi ülema poolt on juhitud tähelepanu sellele, et on põhjust oletada, et gümnaasiumide, keskkoolide ja kutsekoolide õpilaste kehalise kasvatuse õppustest vabastamise ettepanekud õppenõukogudele ei toimu kooliarsti poolt igakord küllalt kaaluvail põhjustel, mis annab paljudele õpilastele võimaluse jääda eemale kavakindlast kehalisest kasvatusest ja seega põhjustab nende puudulikku kehalist väljaarendamist ja üldist füüsilist nõrkust, ja et sellest tingituna edaspidi võib tekkida raskusi vabatahtlikuna sõjaväe-

teenistusse astumisel nendele gümnaasiumide, keskkoolide ja kutsekoolide lõpetanud noormeestele, kes ei ole järjekindlalt võtnud osa kehalise kasvatus tundidest, eriti vanemais klassides. Sest kes tervislikult ei ole suutnud koolis võtta osa võimlemisharjutustest, need vaevalt on kõlvulised riviteenistusse, nagu seda nõuab Sõjaväeteenistuse seaduse (RT 1937, 15, 116) § 62, ja vaevalt nad suudaksid vastu pidada füüsilist pingutust nõudvatele ülesannetele sõjaväes.

Arvestades eeltoodut HM Koolivalitsus ja Kutseoskuse Osakond paluvad juhtida kooliarstide ning õppenõukogude tähelepanu sellele, et õpilaste vabastamisel kehalise kasvatus (võimlemise) ja samuti riigikaitselise õpetuse ja kasvatus tundidest tuleb hoolikalt kaaluda vabastamise põhjusi ja nimetatud tundidest on lubatud vabastada ainult neid õpilasi, kelle üldist kehalist arenemist ja tervist nimetatud tundidest osavõtt võib kahjustada.

Koolivalitsuse direktor V. Altkoa.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse 1938. a. 13. aprilli ringkiri nr. 365 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrühvuste kultuurvalitsustele ja algkoolide ning täienduskoolide juhatajaile rakendusraamatute asjas.

1938. a. RT nr. 33, art. 269, ja HM nr. 8 — 1938 on avaldatud alg- ja täienduskoolide rakendusraamatute määrus. Rakendusraamatute pidamise kohta ilmus „Eesti Kooli“ aprillikuu numbris kirjutus, milles antakse lähemaid seletusi ja juhiseid rakendusraamatute asjas.

Ülaltoodule tähelepanu juhtides HM Koolivalitsus teatab, et Õpilasteraamatu (vt. Määruse § 1 p. 1, § 6 ja § 16) sisseseadmisega langeb ära tarvidus pidada nende õpilaste kohta, kes on kantud õpilasteraamatusse, teatelehti Haridusnõuniku F. V. Mikkelsaare 21. novembri 1919. a. nr. 7218 korralduse alusel, mis pärast see korraldus nende õpilaste suhtes tuleb lugeda kehtivuse kaotanuks.

Direktor V. Altkoa.

Algkooliasjade juhataja A. Kuut.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1938. a. 25. aprilli ringkiri nr. 398 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrühvuste kultuurvalitsustele ja kõigi koolide juhatajaile liiklusnädala korraldamise asjas.

Järjest suureneva mootorsõidukite arvu ja tiheneva liiklemise tõttu maanteedel ja tänavatel on suurenenud liiklusõnnetuste arv nii maal kui ka linnades. Õnnetused on suuremalt osalt tingitud kodanikkude ettevaatamatusest ja liiklusmääruste ja -korralduste mittetundmisest. Liiklusmääruste tutvustamiseks kodanikkudele korraldab Teedeministeerium 15.—22. maini s. a. liiklusnädala.

Kuna lapsed liiklusmääruste mittetundmise tõttu kõige sagedamini nende vastu eksivad, vanemad õpilased aga liiklusmääruste tundmise levitamisel võivad kaasa aidata, peab Haridusministeerium tarvilikuks, et liiklus-

nädala puhul rohkem tähelepanu pööratakse seletuste andmiseks õpilastele liiklusmääruste ja käitumise kohta teedel ja tänavatel (vt. Haridusministeeriumi 10. mai 1937. a. ringkiri nr. 3235, HM Teataja 12 — 1937). Seletuste andmiseks võib iga kool liiklusnädalal (soovitav nädala algul) kasutada ühe viimase õppetunni.

Materjalid nädala sisustamiseks saadetakse Teedeministeeriumi poolt maa- ja linnakoolivalitsustele ja vähemusrahvuste kultuurvalitsustele, kel need omakorda tuleb koolidele aegsasti laiali saata.

Koolides, kus see võimalik, on soovitav kuulata liiklusnädalaga seoses olevaid ettekandeid ka raadios.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna abidirektor J. Kiiwet.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1938 a. 26. aprilli ringkiri nr. 363 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ja koolijuhatajaile üleriikliku emadepäeva pühitsemise asjas.

Eelmiste aastate eeskujul korraldatakse s.a. 8. mail üleriiklik emadepäev, mida palume koolides pühitseda Emadepäeva Peakomitee poolt saadetava kavavihiku kohaselt, ühtlasi silmas pidades ka eelmiste aastate juhiseid emadepäeva ettevalmistamiseks ja pühitsemiseks.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse osakonna abidirektor J. Kiiwet.

Üheaastase õppeajaga kangakudumiskooli või -eriklassi õppetöö korraldus.

Alus: Kutsehariduslikkude õppeasutiste seaduse § 15, 63, 64, 65, 71, 75, 85 ja 114 (SK VI 1938, 1, 6).

§ 1. Üheaastase õppeajaga kangakudumiskool või kangakudumise eriklass on keskastme tööstuslik õppeasutus, mis annab naisõpilasile praktilist oskust ja teoreetilist õpetust kangakudumises.

§ 2. Linnas asuvate üheaastase õppeajaga kangakudumiskoolide või kangakudumise eriklasside õppetöö alguse, lõpu ja vaheaegade suhtes kehtivad Haridusministri poolt keskkoolidele antavad vastavad tähtajad.

Maal asuvate kangakudumiskoolide või kangakudumise eriklasside õppetöö alguse ja lõpu määrab Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor, ära kuulates vastavate koolide õppenõukogude ettepanekud.

§ 3. Õpilasiks võetakse vastu 6-klassilise algkooli õpingute lõpetanud, kes on vähemalt 16 aastat vanad.

Vabade kohtade puhul võib võtta vastu ka isikuid, kes ei vasta eeltoodud nõudeile.

§ 4. Õpilaste minimaalarvuks klassikomplekti kohta on 15 ja normaal-arvuks 20.

§ 5. Tunni- ja õppekavad ning tööjaotuse õppejõudude vahel kinnitab Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor.

§ 6. Õpilaste tööedukust hindab õppenõukogu aasta- ja lõpptöö alusel. Tarbekorral võib õppenõukogu määrata õpilaste hindamiseks lõppkatsed.

§ 7. Õpilased, kelle hinded kõigis õppeaines on vähemalt rahuldavad ja käitumine on korralik, saavad õppenõukogu otsusel koolilt Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori poolt kinnitatud vormi järgi lõputunnistuse.

Õpilasele, kelle teadmised ja võimed ühes õppeaines on hinnatud puudulikuks, kuid kes osutab eeldusi kangakudumise alal töötamiseks, võib õppenõukogu määrata järelkatse nelja kuu kestel pärast koolitöö lõppu.

§ 8. Üheaastase õppeajaga kangakudumiskooli või kangakudumise eriklassi lõputunnistuse omanikul loetakse kangakudumise ala õppimine vastavaks praktilise tööoskuse õppimisele õppinud töölise või meistri juhtimisel ja teoreetiliste alade õppimine vastavaks tööstusõpilastekooli I klassi õpinguile.

Kui lõputunnistusel esinevad hinded õppeainete kohta, mida käsitletakse tööstusõpilastekooli II klassis, siis võib neid õppeaineid ja hindeid arvestada Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna vastaval loal.

§ 9. Need üheaastase õppeajaga kangakudumiskooli või kangakudumise eriklassi lõpetajad, kes on omandanud lõputunnistuse enne käesoleva korralduse ilmumist, omandavad samuti § 8 ettenähtud õigused.

§ 10. Käesolev korraldus hakkab kehtima 1. mail 1938. a.

Tallinnas, 26. aprillil 1938. Nr. 412.

Haridusminister A. Jaakson.

Kutseoskuse osakonna direktor V. Päts.